

Documente ale Europei Carpaților

1. Memorandumul Carpatic, 8 septembrie 2011
2. Concluziile adoptate în cadrul conferinței "Europa Carpaților"
4-6 septembrie 2012
3. Declarația de la Krasieczyn, 23 februarie 2013
4. Memorandumul de la Krynica, 8 septembrie 2013
5. Declarația de la Krynica, 3 septembrie 2014
6. Declarația de la Przemyśl, 29 ianuarie 2017

Memorandumul Carpatic, 8 septembrie 2011

Carpații reprezintă o parte importantă a bogăției regionale a Europei. Este o zonă cu uriașe resurse sociale, culturale și naturale și, în același timp, una dintre cele mai sărace și mai puțin recunoscute regiuni, care necesită un sprijin coordonat în cadrul politicii europene. Carpații posedă câteva atuuri importante.

În primul rând, Carpații conectează teritorii de importanță strategică dincolo de granițele actuale ale Uniunii Europene - chiar din nucleul Europei Centrale: Polonia, Republica Cehă, Slovacia și Ungaria, prin Ucraina, și până în Balcani, incluzând România și Serbia. În al doilea rând, regiunea reprezintă o resursă ecologică unică, constituind "coloana vertebrală verde" a Europei Centrale și de Est. În al treilea rând, este o regiune importantă din punct de vedere cultural și social, cu o populație de aproape 20 de milioane de locuitori. Carpații sunt, de asemenea, o zonă cu probleme.

Principalele sale puncte slabe includ deficiențe infrastructurale, atât în ceea ce privește transportul, cât și siguranța mediului, lipsa unei diligențe corespunzătoare pentru dezvoltarea durabilă, problemele sociale, inclusiv zonele cu șomaj ridicat. Dacă nu vom întreprinde acțiuni coordonate de dezvoltare, problemele economice și sociale ale regiunii carpatice se vor accentua. De aceea, considerăm că trebuie să se îmbine eforturile statelor, ale Uniunii Europene și ale diferitelor autorități regionale individuale pentru elaborarea unei strategii comune privind Carpații, care să folosească punctele forte ale acestei zone pentru a depăși punctele slabe.

O astfel de strategie, după modelul Strategiei pentru Marea Baltică și al Strategiei Dunării, ar trebui, în primul rând, să se bazeze pe sinergiile dintre inițiativele și acțiunile existente întreprinse în regiune, constituind astfel o valoare adăugată fără a crea noi structuri, reglementări sau instituții.

Dorim să căutăm în mod coordonat finanțări pentru acțiuni în regiunea Carpaților, astfel încât fondurile, în special cele de la bugetul comunitar, să nu fie dispersate, ci direcționate strategic către proiecte comune pentru Carpați. Un mecanism de finanțare a acțiunilor comune pentru dezvoltarea durabilă a Carpaților ar putea fi construit pe baza modelelor oferite atât de strategiile de dezvoltare macroregională actuale ale UE, cât și de inițiative precum programul european „Spațiul Alpin” (*Alpine Space*).

Numărul de bune practici și inițiative existente în regiunea Carpaților ne convinge că - folosind o strategie bine pusă la punct - putem obține rezultate concrete dorite ale unei noi inițiative într-o perioadă relativ scurtă de timp, fie că este vorba de cooperare academică ("Universitatea Carpatică"),

cooperarea în domeniul mediului, cooperarea în domeniul infrastructurii sau de proiectul interregional "Orizontul Carpatic".

O astfel de cooperare va servi, în special, la consolidarea legăturilor dintre statele membre ale UE și Ucraina, contribuind la integrarea accelerată a acestei țări în structurile europene. Un prim pas care ar putea demonstra în mod simbolic, dar și practic, angajamentul politicii europene față de regiunea Carpaților ar fi ca Uniunea Europeană să devină parte la Convenția Carpaților, la care unele state sunt în prezent semnatare. Uniunea, căreia i s-a acordat această competență prin Tratatul de la Lisabona, ar trebui să se folosească de ea tocmai în acest tip de inițiativă.

Scopul nostru comun este de a crea o nouă strategie europeană de dezvoltare macroregională deja în cadrul viitorului cadru financiar pentru 2014-2020. Acest lucru este posibil cu sprijinul principalilor actori din politica europeană, atât la nivelul statelor următoarelor președinții, cât și al Comisiei și Parlamentului European.

Facem apel la o asemenea implicare. Carpații sunt demni de o strategie europeană.

Concluziile adoptate la conferința "Europa Carpaților" 4-6 septembrie 2012

1. Carpații sunt o regiune importantă pentru întreaga Europă. Sprijinul pentru activitățile de dezvoltare din Carpați poate da un impuls creșterii economice a UE.

În ajunul deciziilor definitive privind perspectivele financiare ale Uniunii Europene pentru perioada 2014-2020, este important să subliniem importanța politicii de coeziune pentru punerea în aplicare a unuia dintre cele mai importante obiective comunitare, și anume o dezvoltare socială și economică armonioasă pe întreg teritoriul Uniunii. Sprijinul bugetar pentru activitățile de dezvoltare în regiunea Carpaților nu numai că va contribui la dezvoltarea economică a UE și va ajuta la lupta împotriva șomajului și a excluziunii sociale, dar va fi, de asemenea, un element important în căutarea unui nou potențial de redobândire a dinamicii de creștere.

Nu ne putem permite ca Europa să nu folosească pe deplin resursele din regiunea Carpaților. În prezent, acest lucru este îngreunat de barierele infrastructurale, de lipsa unor programe adecvate și direcționate care să sprijine cooperarea regională și să se confrunte cu dificultățile de frontieră.

Prin urmare, obiectivul nostru ar trebui să fie dorința de eliminare a acestor obstacole și de a iniția programe speciale de cooperare la nivel local și regional în contextul cadrului financiar adoptat pentru perioada 2014-2020.

Încurajăm guvernele și autoritățile locale din țările carpatice să ia astfel de inițiative. Ele ar putea constitui un fel de "proiecte pilot" pentru viitoarea Strategie Carpatică macroregională a Uniunii Europene.

2. Cooperarea dintre parlamentele naționale sub forma "Rețelei de Cooperare Parlamentară Carpatică" ar trebui să devină o verigă importantă în cadrul cooperării carpatice.

Cooperarea în regiunea Carpaților nu trebuie să se limiteze doar la contactele guvernamentale și la cooperarea între autoritățile locale. Un element important al acesteia ar trebui să devină contactele vii între parlamentele naționale. Ele pot constitui o platformă importantă pentru schimburi de experiență, pentru întreprinderi comune de natură interstatală și pentru coordonarea politicilor în regiunea Munților Carpați.

Aceste nevoi au dat naștere inițiativei de a înființa "Grupuri Parlamentare Carpatice" speciale în parlamentele din toate țările carpatice (Cercuri Carpatice sau Cluburi Carpatice, în funcție de nomenclatura adoptată în țara respectivă). Acestea ar urma să fie compuse din parlamentari din diferite partide și cu diferite specializări tematice, uniți de ideea cooperării carpatice. Aceste echipe, acționând împreună, ar forma o "Rețea Carpatică de Cooperare Parlamentară" naturală și ar putea deveni astfel o bază pentru o cooperare de fond pe probleme specifice din domeniile infrastructurii, mediului, economiei sau culturii.

3. Antreprenoriatul local legat de binele comun ar trebui să aibă prioritate față de investitorii transnaționali.

Zona Carpaților este o regiune economică specifică în care investițiile și dezvoltarea trebuie să coexiste în mod durabil cu resursele bogate de mediu, care constituie bogăția națională a țărilor carpatice. Prin urmare, sprijinind dezvoltarea turismului și a diferitelor servicii asociate acestuia,

trebuie să se acorde atenție garantării proprietății naționale asupra activelor naturale, în special a parcurilor naționale, și sprijinirii comunităților locale, astfel încât acestea să fie capabile să facă față concurenței investitorilor transnaționali.

4. Mediul natural al Carpaților este o componentă a patrimoniului european. Pentru a-l proteja mai bine, Uniunea Europeană ar trebui să adere ca Parte la Convenția Carpaților.

Natura din Carpați constituie o resursă de mediu unică la nivel european. Din acest motiv, este necesară o protecție constantă și elaborarea unor modele de dezvoltare a zonei care să nu perturbe armonia naturală dintre oameni și ecosistem. Carpații nu pot fi un muzeu în aer liber al Europei, trebuie să se dezvolte și să se îmbogățească, dar nici valorile lor naturale nu pot fi distruse. De aceea, este important ca Uniunea Europeană, în calitate de organizație internațională, în conformitate cu Tratatul de la Lisabona, să adere la Convenția Carpatică care garantează dezvoltarea durabilă.

Declarația de la Krasiczyn, 23 februarie 2013

Noi, participanții la conferința "Europa Carpaților" de la Krasiczyn, împărtășim convingerea că Munții Carpați constituie un element important al bogăției regionale europene. Cu caracteristicile sale unice, Carpații sunt astăzi una dintre cele mai importante două regiuni muntoase din Europa. După recenta extindere a Uniunii Europene constituie, de asemenea, granița ei de est. Acest lucru sporește în mod semnificativ importanța acestei zone în asigurarea dezvoltării durabile și a coeziunii Comunității.

În prezent, locuitorii macroregiunii carpatice se confruntă cu numeroase dificultăți. Lipsa infrastructurii de transport, diferențele vizibile în ceea ce privește situația socială, printre care șomajul structural ridicat, înseamnă că, fără măsuri precise de dezvoltare, situația locuitorilor din Carpați se va agrava. Activitatea de modernizare și dezvoltare a macroregiunii carpatice este necesară nu numai din punctul de vedere al unor state membre selectate, ci și al Uniunii Europene în ansamblu, în special în contextul viitoarei sale extinderi spre est, motiv pentru care dorim să sprijinim aspirațiile europene ale Ucrainei.

Considerăm că este necesară coordonarea acțiunilor în beneficiul Carpaților în mai multe zone. În centrul acestor eforturi trebuie să se afle o cooperare mai strânsă la nivel interstatal, regional și transfrontalier din punct de vedere economic, social și cultural, astfel încât această macroregiune să prezinte Uniunii Europene o viziune coerentă de dezvoltare. Numai prin îmbinarea eforturilor comune ale societăților, parlamentelor, guvernelor și autorităților locale din țările carpatice va fi posibilă urmărirea eficientă a intereselor Carpaților pe forumul european.

Parlamentele naționale pot juca aici un rol important prin crearea Rețelei Carpatice de Cooperare Parlamentară. Această rețea ar trebui să permită contacte regulate ale parlamentarilor din țările carpatice în toate domeniile de interes ale acestora. Un pas important în direcția creării unei astfel de rețele va fi înființarea grupurilor parlamentare carpatice în parlamentele naționale individuale și în Parlamentul European, iar în viitor se va ia în considerare înființarea unei adunări parlamentare carpatice.

Subliniem importanța Asociației Euroregiunii Carpatice ca instituție care coordonează și activează acțiuni de dezvoltare a zonei. Susținem propunerea de creare a unui program operațional transnațional de cooperare teritorială europeană pentru zona Euroregiunii Carpați în perspectiva perioadei 2014-2020, denumit "Orizont Carpatic 2020". O astfel de soluție ar contribui la îmbunătățirea coordonării și la creșterea eficienței instrumentelor financiare existente ale Uniunii Europene care sprijină cooperarea teritorială multilaterală. Acest program ar trebui să acopere toate domeniile care solicită aderarea la el.

În același timp, solicităm Uniunii Europene să sprijine mai activ obiectivele stabilite în Convenția Carpatică, semnată la Kiev la 23 mai 2003, și de asemenea solicităm accelerarea eforturilor în vederea aderării oficiale a UE ca Parte la această convenție. În mod deosebit, este necesară o cooperare mai strânsă în domeniul managementului apei și al pădurilor. De asemenea, considerăm că este important să punem în aplicare sarcinile prevăzute în Protocolul privind turismul durabil din cadrul Convenției Carpatice.

Remarcăm cu satisfacție numeroase exemple de cooperare transfrontalieră între partenerii din țările carpatice. Considerăm extrem de valoroasă inițiativa de a începe lucrările de publicare a Enciclopediei Carpatice. În acest scop, înființăm un grup de lucru format din reprezentanți ai unui număr de universități interesate de problematica Carpaților.

Urmărim cu atenție progresul activităților legate de renovarea fostului Observator astronomic de pe vârful Pop Ivan din Czarnohora și construirea unui centru de cooperare academică în Mikuličyn, în care Universitatea din Varșovia și Universitatea Națională Carpatică din Ivano-Frankivsk s-au angajat într-un proiect comun.

Atragem atenția asupra tradițiilor comune de păstorit, care timp de secole au făcut parte din activitățile de bază ale muntenilor din zona Carpaților O inițiativă demnă de promovat în acest sens este acțiunea internațională Pășunat-CarpaticTranshumanță 2013, organizată în acest an sub forma unei drumeții tradiționale cu oi din România, prin Ucraina, Polonia, Slovacia și Cehia.

Extinderea în continuare a infrastructurii de frontieră va facilita în mare măsură dezvoltarea cooperării între țările carpatice - membre ale Uniunii Europene - și Ucraina. Din acest motiv, susținem cu fermitate creșterea numărului de puncte de trecere a frontierei la granița de vest a Ucrainei.

Mai mult decât atât, venind în întâmpinarea solicitărilor și opiniilor consensuale ale cercurilor și instituțiilor legate de sectorul media public și privat care activează în zona carpatică, susținem inițiativa de a crea o platformă internațională de cooperare a mass-media din Carpați pentru a promova, dezvolta și implementa împreună sisteme eficiente de schimb de informații.

Subliniem, de asemenea, că obiectivul principal al tuturor activităților ar trebui să fie elaborarea unei strategii europene de dezvoltare macro-regională pentru întreaga zonă a Carpaților, cu implicarea tuturor țărilor și regiunilor interesate și a instituțiilor europene. Elaborarea strategiei ar fi de o importanță crucială pentru coeziunea teritorială și pentru consolidarea cooperării nu numai între țările și regiunile din Carpați, ci și între Uniunea Europeană și partenerii săi estici. Strategia Macroregională pentru Carpați ("Carpathia 2020" - CEEC – Co-operation, Economy, Environment, Culture) ar trebui să fie orientată în primul rând spre cooperare, incluzând dezvoltarea economică, protecția mediului și cultură. Includerea drumului "Via Carpathia" în rețeaua transeuropeană de transport TEN-T ar trebui să constituie un element al acestei strategii. Acest traseu, care traversează zonele estice ale UE, trebuie să devină un fel de nucleu în jurul căruia se va articula dezvoltarea durabilă a întregii macroregiuni carpatice.

Memorandumul de la Krynica, 8 septembrie 2013

Participanții la Conferința "Europa Carpaților", reuniți la Krynica, au decis următoarele:

1. Să propună parlamentelor naționale înființarea de grupuri parlamentare carpatice. Pasul următor ar fi întreprinderea unor demersuri în vederea creării unei Adunări Interparlamentare a Europei Centrale și de Est. Adunarea ar trebui să devină o platformă de cooperare permanentă între parlamentarii din țările din regiune. Obiectivul acesteia ar trebui să fie promovarea dezvoltării subiective a Europei Centrale și de Est. Activitatea Adunării, în virtutea naturii sale parlamentare, va reuni politicieni din diferite părți ale diviziunilor politice, garantând astfel o cooperare constantă, indiferent de schimbările guvernamentale.

2. Să întreprindă acțiuni în scopul înființării unor intergrupuri în Parlamentul European care să conlucreze în domeniul cooperării carpatice.

3. Să acționeze în cadrul Uniunii Europene și în colaborare cu guvernele țărilor carpatice pentru a promova și a pune în aplicare conceptul unei strategii macroregionale a UE pentru regiunea carpatică. Această strategie, prin corelarea eforturilor de dezvoltare ale Uniunii, ale statelor și ale regiunilor, ar trebui să devină un impuls puternic pentru o dezvoltare durabilă și dinamică a acestei părți a Europei. Considerăm deosebit de importante dezvoltarea ramurilor tradiționale ale economiei, a agriculturii, a turismului, a măsurilor de promovare a culturii naționale precum și extinderea infrastructurii care leagă țările noastre. Aceste priorități ar trebui să fie integrate în mod corespunzător în programele operaționale de plată a fondurilor UE în cadrul perspectivei financiare 2014-2020.

4. Să sprijine ideea de protejare a patrimoniului și a mediului cultural și natural al Carpaților prin intermediul Convenției Carpaților și, în special, să extindă impactul acestei inițiative asupra altor țări din regiune și organizațiilor internaționale.

5. Să acționeze în favoarea inițierii unor întâlniri periodice ale intelectualilor din Europa Centrală și de Est în vederea unor generări de reflecții privind identitatea europeană și să depună eforturi pentru extinderea și diseminarea cunoștințelor despre regiunea noastră. De această inițiativă se leagă ideea înființării unei Universități Carpatice, al cărei scop este atât dezvoltarea cercetării științifice pentru o dezvoltare cuprinzătoare, cât și popularizarea acesteia în mediile academice și educaționale.

Declarația de la Krynica, 3 septembrie 2014

Războiul din Ucraina reprezintă cea mai mare amenințare pentru securitate în Europa de la sfârșitul războiului rece încoace.

Această amenințare provine din faptul că, încă o dată, după războiul ruso-georgian din 2008, agresiunea Rusiei schimbă granițele folosind forța și încearcă să o impună această situație ca stare permanentă.

Anexarea și ocuparea Crimeei și invadarea teritoriului din estul Ucrainei de către trupele rusești reprezintă încălcări ale principiilor de bază ale dreptului internațional, subminează principiul integrității teritoriale și suveranității statului, care constituie fundamentul ordinii de pace în relațiile dintre state.

În această situație, reacțiile individuale a statelor, a întregii regiuni a Europei Centrale și de Est, a Alianței Nord-Atlantice și a Uniunii Europene sunt cele care vor determina nu numai pacea în Ucraina, ci și dacă Europa va fi în siguranță și va rămâne un continent al statului de drept și al valorilor universale.

Pasivitatea în fața acestor fapte nu constituie o opțiune. Politica de conciliantitate ar putea duce și astăzi la o catastrofă prin care Europa a trecut deja acum 75 de ani.

De aceea, participanții la Conferința "Europa Carpaților", reuniți la Krynica la 3 septembrie 2014, condamnă cu fermitate politica rusă de agresiune care destabilizează Europa de Est și cheamă statele comunității transatlantice să răspundă consecvent și adecvat la această amenințare, inclusiv prin extinderea capacităților de apărare ale statelor aliate din Europa Centrală și de Est.

Ucraina merită astăzi sprijin deplin sub orice formă pe care o poate solicita, iar răspunsul transatlantic comun față de Rusia va trebui să fie suficient de puternic pentru a opri continuarea agresiunii acesteia și a restabili integritatea teritorială a Ucrainei, inclusiv a Crimeei.

Facem apel în special la țările din regiunea noastră să găsească calea unui răspuns comun și solidar față de războiul din Ucraina. Ne exprimăm solidaritatea cu toate victimele ocupației Crimeei și ale războiului din Ucraina, în special cu familiile soldaților căzuți la datorie.

Pe calea unei dezvoltări responsabile - fundamentele strategiei macroregionale a UE pentru Carpați

Regiunea Carpaților este de mulți ani o zonă de cooperare între statele naționale suverane din Europa Centrală și de Est și implementată pe mai multe niveluri: prezidențial, guvernamental, parlamentar și local. I-am conferit un caracter interstatal și transfrontalier sub forma inițiativei "Europa Carpaților". I-am atribuit un caracter interstatal și transfrontalier sub forma inițiativei Europa Carpaților. Grupul de la Vișegrad constituie baza sa instituțională. Polonia, Ungaria, Slovacia și Republica Cehă prezintă împreună interesele regiunii noastre în Uniunea Europeană în cooperare cu alte țări din Carpați, depunând eforturi pentru reînnoirea acesteia, pentru a depăși criza și a face față provocărilor cu care se confruntă Europa. Ne pronunțăm pentru o revenire în Uniunea Europeană la valorile sale fundamentale, inclusiv la creștinism. Din ele au fost derivate principiile subsidiarității, întraajutorării și solidarității.

Înțelegând unicitatea regiunii carpatice, al cărei potențial provine din diversitatea sa culturală, economică și socială, precum și din dorința de cooperare între state și societăți, considerăm necesară adoptarea de către Uniunea Europeană a unei strategii de dezvoltare macroregională pentru Carpați. Strategia pentru Carpați ar trebui să joace un rol deosebit ca mecanism de cooperare și întreprinderi comune. În acest fel, se va reduce în mod semnificativ caracterul periferic al regiunii noastre, va spori securitatea acesteia și se va consolida sprijinul social pentru Uniunea Europeană.

Unitatea europeană, înțeleasă ca o cooperare între state naționale suverane, trebuie să se bazeze pe un model de dezvoltare responsabilă. Scopul cooperării carpatice în următorii ani este de a construi axa Nord-Sud necesară pentru creșterea coeziunii economice în regiune și a accesibilității transportului. În acest context, investițiile de importanță strategică în sfera economică sunt: "Via Carpathia" împreună cu drumul S19, linia de cale ferată Podtęże-Piekietko, canalul Oder-Dunăre. De asemenea, sprijinim și alte inițiative regionale pentru o dezvoltare responsabilă, cum ar fi programul de cooperare transnațională Interreg Europa Centrală, Programul de Cooperare Transfrontalieră Polonia-Belarus-Ucraina 2014-2020, cooperarea în domeniul schimburilor de tineri, Convenția-Cadru privind protecția și dezvoltarea durabilă a Carpaților, Institutul Carpatic, Centrul de Schi Beskid. Ne vom strădui să popularizăm turismul pentru comunicarea interculturală și crearea de legături puternice între comunitățile locale. Considerăm că este necesară extinderea punctelor de trecere a frontierei și crearea altora noi. Ne pronunțăm în favoarea includerii fortificațiilor transfrontaliere austro-ungare, inclusiv a cetății Przemysl pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO. Pentru consolidarea cooperării în regiune, suntem în favoarea organizării unor conferințe ale grupurilor parlamentare carpatine și a unui forum economic carpatic.

Considerăm că strategia macroregională carpatică, bazată pe o dezvoltare responsabilă, va aduce rezultatele așteptate din punct de vedere social în economie, infrastructură, educație, ecologie și cultură. Prin creșterea inovării și crearea spațiului pentru antreprenariat, se va consolida competitivitatea și eficiența economiilor țărilor din regiunea Carpaților. Se va contribui, de asemenea, la protejarea patrimoniului multicultural din Europa Centrală și de Est, a diversității naturale și a valorilor turistice.